1849. No. [illegible]

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

VRIJDAG, 30 MAART.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

Het Programma der plegtige Begrafenis van wijlen Z. M. KONING WILLEM II, is afzonderlijk à 7 Centen ter Courant-Drukkerij te bekomen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 29 Maart.

Z. M. heeft bij besluit van den 25sten dezer benoemd tot Directeur van het Kabinet van Pleisterbeelden en Prenten onzer Hoogeschool, den Heer N. C. de Gijzelaar, lid van den Raad dezer stad, thans mede-Directeur dier verzameling, in plaats van wijlen den Heer Humbert de Superville.

— Volgens het programma van de Tentoonstelling van paarden, welke op 12 Junij a. k. door de afdeeling Rotterdam en omstreken, der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, binnen Rotterdam, zal worden gehouden, worden bij die tentoonstelling premiën uitgeloofd aan: *a.* Paarden van inl. ras en in Nederland geboren en opgevoed, (4 eerste prijzen van *f* 50, *f* 40, *f* 30 en *f* 20; en 2 tweede prijzen van *f* 30 en *f* 25, voor de beste hengsten; 2 eerste prijzen elk van *f* 40 en 2 tweede prijzen elk van *f* 20 voor de beste merrien; 1 prijs van *f* 50 en premie van *f* 25 voor het beste span paarden van weelde; 3 prijzen van *f* 20 en *f* 10 voor het beste werkpaard.) *b.* Paarden gesproten uit merriën van inlandsch ras en uit volbloed hengsten (3 prijzen van *f* 40, *f* 30 en *f* 20 voor de beste merrien.) *c.* Paarden van vreemd ras, (1 prijs van *f* 40 voor den besten hengst; 1 van *f* 30 voor de beste merrie; 1 van *f* 20 voor het beste werkpaard.) Al wie paarden naar deze tentoonstelling zenden wil, moet daarvan *franco* opgave doen vóór 1 Junij e. k. aan den Secretaris der afdeeling Mr. Ic. Thooft, alhier.

'sGRAVENHAGE, 28 Maart.

Heden middag ten 12½ ure is Z. K. H. Prins Hendrik van Tilburg in deze residentie aangekomen, vergezeld van zijnen Adjudant, den Heer v. Rappard.

— Heden heeft er een zeer langdurige Kabinetsraad plaats gehad, die van des morgens tien tot heden middag ten drie ure geduurd heeft.

— De Baron v. Taubenheim, Opperstalmeester van Z. M. den Koning van Wurtemburg, die alhier is aangekomen om brieven van rouwbeklag van zijnen Souverein aan het Nederlandsche Hof over te brengen en die in het hôtel de l'Europe was afgestapt, heeft op aanzoek van HH. MM. zijnen intrek genomen in het paleis in het Noordeinde.

— Heden avond ten 6½ ure zijn de leden van den Raad van State bij Z. M. den Koning ten gehoore ontvangen. Zij hadden zich in hunne vergaderzaal vereenigd en zijn van het paleis weder derwaarts teruggekeerd.

— Morgen wordt alhier in het hôtel de oude Doelen verwacht de Generaal de Gruequenbourg, komende van Brussel, en de Generaal-Majoor de Hart.

— Gisteren middag is de Luitenant-Generaal von Preen, Adjudant van Z. K. H. den Hertog van Nassau, bij Z. M. den Koning en vervolgens bij Z. K. H. Prins Frederik ten gehoore ontvangen.

— In den afgeloopen nacht is ook H. K. H. Mevrouw Prinses Frederik met Hare oudste Dochter, Prinses Louisa, uit deze residentie naar Tilburg vertrokken, van waar zij spoedig alhier worden terug verwacht.

— Naar men verneemt zal H. K. H. Mevrouw de Erfgroothertogin van Saksen-Weimar Eisenach, tot de begrafenis van Haren Vader, bij H. M. de Koningin-Weduwe te Tilburg verblijven.

— Gisteren namiddag is Zr. Maj. Opperkamerheer, de Baron van Doorn van Westcapelle, uit Tilburg in deze Hofstad aangekomen, om voor de plegtige ter aardebestelling van wijlen den Koning de noodige maatregelen te beramen.

— Het lijk van Z. M. zal in den morgen van den 3den April, in statigen optogt van Tilburg over Breda naar Geertruidenberg, en van daar naar Rotterdam worden vervoerd. Den volgenden dag wordt het lijk van Rotterdam naar Delft overgebragt, om aldaar ter aarde te worden besteld.

— De inhuldiging van Z. M. Koning Willem III zal, naar men verzekert, nog voor het einde van April te Amsterdam plaats hebben.

— De Commissie, door Z. M. benoemd tot regeling der bijzondere zaken van zijnen Vader, bestaat uit de Heeren Mr. J. H. Baron van Doorn van Westcapelle, Minister van Staat; Mr. A. G. A Jonkh. Ridder van Rappard, Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings, als mede den Graaf van Bijlandt, Groot-Hofmaarschalk.

Het vroeger medegedeeld, dat het testament van den overleden Koning bij den Heer Schiefbaan, Notaris alhier, gedeponeerd zou zijn, wordt thans door sommigen betwijfeld; zelfs zijn er die beweren dat er geen testament bestaat.

— Men verneemt dat Z. M. al de Heeren Adjudanten van zijnen Vader in dezelfde betrekking bij zijn persoon heeft bevestigd.

— Door Z. M. is aan den Schout-bij Nacht Arriens de last opgedragen om zijne troonbestijging aan de Hoven van Berlijn en Sint Petersburg aan te kondigen; met gelijke zending is naar Denemarken en Zweden belast de Generaal-Majoor van Omphal; naar Hannover de Generaal-Majoor Nepveu, en naar Parijs de Graaf Lodewijk Napoleon van Randwijck. Volgens het dagblad *de Nederlander* zou gelijke zending voor Londen aan Z. K. H. Prins Hendrik, en voor Nassau aan den Baron Sloet opgedragen zijn.

Men voegt er bij, dat aan den Baron Forstner van Dambenoy, gelijke zending zou worden opgedragen, naar het Hof van Wurtemberg.

Wegens zoodanige speciale zending naar Weenen is tot hiertoe niets bekend. Men herinnert zich hierbij, in der tijd niet vernomen te hebben dat van de komst des nieuwen Keizers Frans Joseph tot den Oostenrijkschen troon officieel aan het Nederlandsche Hof kennis is gegeven.

29 Maart.

Heden nacht is H. K. H. Prinses Frederik, met hare dochter Prinses Louisa, van Tilburg in deze Residentie teruggekeerd.

— De President en leden van den Hoogen Raad der Nederlanden hebben zich heden middag, in groot costuum, aan het lokaal hunner vergadering vereenigd en zich van daar naar het paleis begeven. Zij zijn door den Koning plegtig ontvangen en hebben hunne condoleantien en gelukwenschen aan Z. M. aangeboden. De Koning heeft op hunne toespraak geantwoord. Waarna de gemelde Heeren naar hunne vergaderplaats teruggekeerd zijn.

AMSTERDAM, 28 Maart.

De Commissie voor de indijking van den Buikslooter Ham heeft bekend gemaakt, dat de verleden jaar daarvoor ingekomen gelden *f* 68,524 99, en de uitgaven ongeveer *f* 52,700 hebben bedragen, zoodat nog ruim *f* 15,000 voor de voortzetting van dien arbeid beschikbaar zijn. De Commissie blijft op de verdere ondersteuning van liefdadigen aandringen.

UTRECHT, 27 Maart.

Wegens het uitstellen van den gedenkdag der stichting van onze Hoogeschool, is heden in eene daartoe gehouden Senaats-Vergadering, de waardigheid van Rector Magnificus door den Hoogleeraar P. J. I. de Fremery overgedragen aan den Hoogleeraar H. J. Royaards. De dag der viering van de stichting der Hoogeschool zal nader worden vastgesteld.

HOOGEVEEN, 23 Maart.

Nadat eenige meisjes gisteren avond ten huize van den Herv. Predikant Jonquière alhier, in bijzijn van ouderlingen, bewijzen hadden gegeven van geschiktheid om als leden der gemeente aangenomen te worden, had één dier meisjes, bij het verlaten dier woning, het ongeluk van door de duisternis in het water te geraken, en zou welligt, bij de diepte van het water aldaar, het leven verloren hebben, zoo niet Ds. Jonquière, op haar hulpgeschrei dadelijk toesnellende, zich te water begeven en met hulp der ouderlingen haar gered had.

VENLO, 24 Maart.

Terwijl men gisteren te Venray bezig was met het luiden der klokken, ter gelegenheid van het overlijden van Z. M. Willem II, viel eensklaps de klepel uit een derzelve, en trof dermate een der zich daaronder bevindende personen, met name Jan Schreven, dat hij oogenblikkelijk den geest gaf. Als eene bijzonderheid merkte men aan, dat kort geleden deze zelfde persoon, voor de Arrondissements-Regtbank te Roermond, ter zake van smaadwoorden jegens Z. M. den Koning en de Hooge Regering, terregt heeft gestaan. — Ook van andere plaatsen zijn berigten medegedeeld van ongelukken veroorzaakt door klepels die uit klokken zijn geslingerd.

MAASTRICHT, 26 Maart.

De Regenten van het Gereformeerd Weeshuis alhier hebben aan hunne geloofsgenooten in Nederland de uitkomst bekend gemaakt der algemeene collecte voor dat gesticht gehouden. Van 51 steden kwam *f* 13,591.41 in en buitendien van 390 gemeenten *f* 4,595.46; 146 bijzondere giften, waaronder van de aanzienlijkste leden der Hervormde kerk, bedroegen *f* 3,576.58; totaal *f* 21,763.45. Was der Regenten doel om het gesticht van zijn val te verheffen en uit te breiden, door dien bijstand bereikt, zoo konden zij al dadelijk door voordeelige belegging der gelden en door de hun van wege de genootschappen *Unitas* en *Bulpbetoon* toegezegde bijdragen voor het verplegen van niet geheel ouderlooze weezen, de aanwezigen met 7 jongens en 2 meisjes, waarvan 4 tot gemeenten buiten Maastricht behooren, vermeerderen en het getal alzoo reeds voorloopig tot 14 brengen. Aan het gebouw zijn alle hoogst noodzakelijke herstellingen aangebragt, en de daarbij voorgenomen verbeteringen zullen voor de middelen van bestaan van het gesticht goede vruchten dragen. Regenten hopen dat de steden en gemeenten, wier blijken van belangstelling nog ontbreken, niet zullen achterblijven.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, 27 Maart.

De bewindslieden hebben in de Kamers verklaard, dat de opbrengst der blijvende belastingen met 7 à 8 millioen fr. moeten worden verhoogd, om de dienst aan den gang te houden. Het zou daarom niet onmogelijk zijn, dat de Senaat de wet op de hervorming van de brievenposterij verwierp, die reeds door de Kamer der Vertegenwoordigers is aangenomen. De wet op de successie, die thans in beraadslaging is, schijnt aan velen niet te bevallen. Indien deze afgestemd wierd, zou de Regering tot een ander middel haren toevlugt moeten nemen, om in de behoefte der schatkist te voorzien.

FRANKRIJK.

PARIJS, 27 Maart.

De Nationale Vergadering heeft in hare zitting van gisteren onderscheidene bezuinigingen in de begrooting ingevoerd, als onder anderen, op de binnenlandsche scheepvaart ruim 6 en op de zeehavens ruim 4 millioen fr.

— Voor de leening van 25 millioen fr. voor de stad Parijs, had gisteren slechts één bankier ingeschreven, en deze nog niet voor de geheele som; zoodat de leening niet is doorgegaan.

— Den 21sten werden hier 50,000 exemplaren van het blad van Proudhon rondgedeeld; van regeringswege waren 500 agenten rondgezonden om ze in beslag te nemen.

— In de Seine is een zalm gevangen, die voor 180 fr. verkocht is.

— De Cholera blijft hier steeds heerschen, doch is van eenen zachteren aard dan in 1833. Het schijnt echter dat zij onder de meer gegoede klasse toeneemt. Een der Afgevaardigden is er reeds aan bezweken.

SARDINIE.

VERCELLI, 22 Maart.

Personen die van Lomelline komen, verhalen dat er te gelijker tijd twee gevechten hebben plaats gehad, een in de nabijheid van Vigevano, het ander in den omtrek van Mortara. Men zegt dat in het eerste de onzen de bovenhand behouden en 1500 gevangenen gemaakt hebben, terwijl de onzen in het andere, na een hardnekkigen strijd, welke tot ver in den nacht zou hebben geduurd, zouden hebben moeten terugtrekken. Het ontbreekt aan bijzonderheden aangaande deze twee wapenfeiten.

— Door den Minister van Oorlog is den 21sten aan de Kamer der Afgevaardigden medegedeeld, dat de Piemontezen Pavia zouden hebben bezet, en dat de Generaal la Marmora en de Senator Plezza, Parma waren binnengetrokken. Zulks was de inhoud van ontvangen, niet officiële telegraphische depêches.

— Een brief uit Turyn van den 23sten, ten 3 ure, gewaagt van eene schitterende overwinning die de Hertog van Savoye en de Generaal Bès, op de Oostenrijkers zou hebben behaald. Overigens bestaan de tijdingen na den 22sten dezer, meest uit allerlei geruchten waarop men geen den minsten staat kan maken.

— Uit het Tyrolsche rukt aanzienlijke versterking voor het Oostenrijksche leger op, onder anderen 7,000 scherpschutters.

— Het gerucht dat Milaan in opstand zou zijn en de bevolking met de bezetting der citadel handgemeen, heeft zich niet bevestigd.

ITALIE.

ROME, 17 Maart.

De Constituerende Vergadering heeft eene wet aangenomen, waarbij alle burgers van 18—55 jaren onder de nationale garde worden ingedeeld, en die van 18—30 jaren dadelijk mobiel worden verklaard.

LUXEMBURG.

Alhier is afgekondigd het volgende rescript van Z. M. den Koning Groothertog Willem III, gerigt aan de leden van het bestuur van het Groothertogdom.

's Gravenhage, den 21 Maart 1842.

MIJNE HEEREN!

»Naauwelijks in deze Residentie teruggekeerd, vervul Ik den voor Mijn hart zoo treurigen pligt, u bekend te maken, dat het der Goddelijke Voorzienigheid behaagd heeft, Mijnen zeer beminden en zeer waarden Vader, den Koning-Groothertog WILLEM II, tot zich te roepen, die den 17 dezer maand te Tilburg overleden is.

»Ik noodig U uit, Mijne Heeren! deze zoo diep bedroevende gebeurtenis ter kennisse te brengen van mijne waarde Luxemburgers, die ongetwijfeld met Mij en Mijn Huis een' Vader en een' Vorst zullen betreuren, die zoo veel aanspraak op hunne erkentenis en hunne liefde verworven heeft.

»Gereed, de erfelijke constitutionele waardigheden, in artikel 3 der constitutie aangewezen, te aanvaarden, en den eed af te leggen, door artikel 5 van hetzelfde Staatsstuk voorgeschreven, zal Ik een ontwerp-besluit te gemoet zien, tot onmiddelijke bijeenroeping van de Kamer der Afgevaardigden, ten einde zij eene deputatie benoeme, in wier handen Ik Mijn' eed kan afleggen, daar het Mij thans onmogelijk is, Mij in uw midden te begeven.

»Ik zal aan die deputatie zeggen, gelijk Ik dit reeds nu aan u, Mijne Heeren, zeg, dat Ik alles zal doen wat in Mijn vermogen is, om Mijne beminde Luxemburgers gelukkig te maken.”

Uw toegenegen
WILLEM.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 14 Maart.

Gisteren heeft de Keizer, op voordragt van zijn Ministerie, bij patent eene wet tegen het misbruik der drukpers uitgevaardigd. Zware gevangenisstraf van 2 tot 10 jaren, wordt daarbij aan ieder opgelegd die, door gedrukte geschriften, tot losrukking van het verband der Oostenrijksche Staten aanhitst; tot burgerkrijg, of tot eene geweldadige verandering der Rijks- of Lands constitutie aanspoort; het Opperhoofd van den Staat in leven, gezondheid of vrijheid bedreigt, of eene geweldadige verhindering der uitoefening zijner Regeringsregten bewerkt, enz. Ook een ontwerp van het regt tot vereeniging en vergadering heeft de Keizer bij patent eene wet uitgevaardigd.

— De geruchten van het bestormen van Pesth en het voortrukken der Hongaren, bevestigen zich niet; doch men verzekert echter dat onze troepen eene groote nederlaag hebben bekomen, en de hulp van Rusland weer zou moeten ingeroepen worden. Andere berigten echter zijn zeer gunstig. — De troepen van Bem zouden bij Földvar volkomen geslagen, en daardoor eene bijeentrekking der Keizerlijke troepen mogelijk geworden zijn. — Komorn zou in onderhandeling zijn, nadat de stad, sedert den 20sten dezer, een bombardement heeft ondergaan, waardoor een gedeelte van dezelve afbrandde. — Peterwaldein is naauw ingesloten.

RUSLAND.

Het Jaarboekje der Keizerlijke Akademie van wetenschappen te St. Petersburg, deelt de volgende statistieke opgaven mede: Europeesch Rusland heeft, op eene oppervlakte van 90,117 □ mijlen, 54,490,000 inwoners; het Groothertogdom Finland, op eene oppervlakte van 6,844 □ mijlen, 1,549,700 inwoners; het Koningrijk Polen, op 2,320 □ mijlen, 4,589,000 inwoners.

De mijnen van het Keizerrijk hebben in 1847 opgeleverd 1,990 pud goud, 1,298 pud zilver en 1 pud platina.

De bevolking van St. Petersburg bestaat, volgens de laatste telling, die in 1846 geschied is, uit omtrent 460,000 zielen.

In 1848 werden de onroerende bezittingen van deze hoofdstad geschat op eene waarde van 89,980,000 roebels, aanbiedende, sedert de laatste 45 voorgaande jaren, eene vermeerdering van 40,150,000 roebels. Het aantal der verhuurde localen in 1848 werd begroot op 48,211, opleverende eene jaarlijksche huurwaarde van meer dan 10 millioen roebels. De stedelijke belastingen bedragen 945,000 roebels.

DENEMARKEN.

KOPENHAGEN, 21 Maart.

Er zijn 7 fregatten en oorlogsstoombooten van hier, in verschillende rigtingen, uitgestevend. Koning Frederik VII zou heden naar Alsen reizen, en zich van daar over Fuhnen naar Jutland begeven.

De inschrijving op de nieuwe leening is gisteren aan de Beurs geopend; binnen korten tijd was voor 55,000 £ à 92 pCt. geteekend, en de deelneming zou nog veel grooter geweest zijn, had niet de Staatsraad Hvidt verklaard, dat geene verdere inschrijving aangenomen kon worden.

NOORWEGEN.

BERGEN, 9 Maart.

In den laatsten tijd is de haringvangst tusschen deze haven en Stavanger zeer voordeelig geweest. Zij heeft de aanzienlijke hoeveelheid van 600,000 ton opgebragt. Daardoor ontstaan goede uitzigten ter bevrachting naar de Oostzee; enkelen zijn reeds geschied van *f* 13—17 Holl. cour., naar Riga, Koningsbergen en Stockholm, alles met 15 pCt. per last van 13 tonnen. Indien echter veel schepen tegelijk hier waren, zouden zulke hooge vrachten niet kunnen bedongen worden.

VEREENIGDE STATEN.

Sedert de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, door den met Mexico gesloten voordeeligen vrede, in het bezit van Californië gekomen zijn, en de mare van het aldaar aanwezige goud zich had verspreid, heeft de algemeene aandacht zich meer bepaald gevestigd op dit tot nog toe weinig bekend en schier ontoegankelijk land aan de westkust van Amerika.

Eene verbinding van den Atlantischen Oceaan met de Stille Zuidzee, reeds lang gewenscht, schijnt thans meer dan ooit eene dringende noodzakelijkheid. De vaart om Kaap Hoorn, de zuidelijke punt van Amerika, duurt niet min-

der dan vijf maanden; dit nu is een zeer groote omweg, daar de directe afstand tusschen New-York en San-Francisco, de hoofdstad van Californië, ongeveer 600 geographische mijlen, langs dezen weg echter ongeveer 3000 geographische mijlen, alzoo vijf malen grooter is. Wel is er sedert den 1sten December des vorigen jaars eene geregelde stoomvaart ingerigt, doch deze wordt door den landweg over de landengte van Panama gebroken; de stoomschepen der eerste linie gaan namelijk van New-York, over Havanna, Nieuw-Orleans enz., naar Chagres, terwijl die der twee linie van Panama vertrekken en langs de kusten der Stille Zuidzee tot aan de monding der Columbia rivier opvaren. Langs dezen weg duurt de reis met zeilschepen slechts drie maanden, met stoomschepen ééne maand; de lengte des wegs bedraagt meer dan 1500 mijlen. Reeds jaren geleden had men het plan gevormd, door de landengte van Panama een kanaal te graven, en zoo de beide zeeën onmiddellijk met elkander te verbinden; daartoe echter zou eene som van ongeveer 90 millioen guldens gevorderd worden, welke de vertegenwoordiging te Washington niet ligt zal toestaan, te minder, voor zoover dit kanaal eigenlijk een gelijk voordeel aan alle handeldrijvende volken zou geven.

Daarom vindt in de Vereenigde Staten tegenwoordig een ander ontwerp meer bijval, dat namelijk van een' spoorweg. Deze onderneming zou wel is waar zeer kolossaal worden, en bepaaldelijk aanzienlijk meer kosten dan het ontworpen kanaal, maar daarentegen ook eene wezenlijk nationale zaak worden, waarvan de voordeelen onmiddellijk en bijna geheel voor de Vereenigde Staten zouden komen. Daarbij zouden de gelden daarvoor waarschijnlijk kunnen gevonden worden buiten bezwaar van de schatkist der Unie. Volgens een door den Ingenieur Whitney ontworpen plan, zou de spoorweg aan het meer Michigan beginnen, parallel langs den 42sten graad noorder breedte vervolgd worden, zich dan meer zuidwaarts uitstrekken en aan de Stille Zuidzee eindigen. Hij zou 500 mijlen lang zijn en, volgens eene voorloopige raming, ongeveer 162 millioen guldens kosten. Reeds heeft zich eene maatschappij gevormd, om dit plan ten uitvoer te leggen, en de ondernemers hebben den voorslag gedaan, den spoorweg te leggen alleen onder voorwaarde, dat de Regering der Vereenigde Staten hun daarvoor eene streeks lands van ongeveer 10 mijlen lengte aan de beide zijden van dien weg afsta. Uit den verkoop dezer landerijen hopen zij de onkosten rijkelijk te zullen goedmaken, terwijl zij den spoorweg onmiddellijk na zijne voltooijing aan den Staat zullen afstaan. Volgens een ander plan, zou de spoorweg niet van het meer Michigan, maar van een veel meer zuidelijk gelegen punt aan de Misissippi, bijv. Memphis, uitgaan en van daar, in eene westelijke rigting naar Monterey of San Francisco loopen. Intusschen schijnt het eerste plan groote voordeelen aan te bieden; daar men bij het tweede, bij den meer zuidelijken en weinig korteren weg, veel grootere moeijelijkheden van het terrein zou moeten overwinnen; onder anderen zou het rotsgebergte moeten doorsneden worden, daar waar het zijne grootste hoogte bereikt heeft. Langs de beide wegen evenwel zou men het Amerikaansche vasteland in vijf dagen doorkruissen.

Wanneer die spoorweg voltooid zal wezen, zal hij op den voortgang van den akkerbouw, van de nijverheid en van den handel in de Vereenigde Staten een' buitengewonen invloed uitoefenen. Reeds tegenwoordig neemt de Amerikaansche handel met China jaarlijks toe; die zou dan oneindig meer toenemen. Daarom is men reeds bezig, eene linie van stoomschepen aan te leggen, welke van Monterey of San Francisco naar Canton vertrekken, en onderweg de Sandwichs- en de Vossen-eilanden aandoen zullen. Zoodra de spoorweg gereed is, zal van zijn westelijk uiteinde bijna de geheele handel in de Stille Zuidzee uitgaan, waartoe de Amerikanen reeds tegenwoordig 1200 schepen gebruiken. Ook voor Europa, en in het bijzonder voor Engeland, zou die nieuwe spoorweg het groote voordeel opleveren, dat daardoor de reis naar China zeer aanmerkelijk, ja bijna voor de helft verkort zou worden. Californië is van de golf van Perzië 2000, van Calcutta 1900, van Canton 1500, van Nieuw-Holland 15—1700, van Nieuw-Zeeland 1200 geographische mijlen verwijderd. Langs dien weg zou men van San Francisco naar Canton in 15 dagen, van New-York naar Canton in 20 dagen en van Londen naar Canton in 32 dagen reizen, terwijl de Indische landpost thans 50 dagen daartoe noodig heeft.

Wel is waar zou hetzelfde voordeel voor Europa, door het aanleggen van een kanaal tusschen de beide zeeën, bereikt worden, wanneer men slechts de daartoe benoodigde gelden even gemakkelijk kon verkrijgen, als dit waarschijnlijk het geval voor den ontworpen spoorweg zal zijn. In allen gevalle zullen er nog verscheidene jaren verloopen eer die gereed is.

KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT.

In de zitting der tweede klasse op den 8sten Februarij jl., is gelezen eene missive van den Heer H. Tol, 2den Luitenant der Lansiers, gedagteekend 28 Januarij 1849, daarbij den wensch openbarende, dat van merkwaardige gebouwen en openbare gestichten, die zoo vaak door de hand des tijds vernield worden, eene duurzame herinnering tot de nakomelingschap mogt worden overgebragt, met opgave van eenige middelen, die naar de bescheiden meening des schrijvers ter bereiking van dit doel zouden kunnen leiden.

De Klasse heeft besloten dezen brief te verzenden aan de vereenigde commissie uit de Tweede en Vierde Klasse ter raadpleging over het adres van den Heer Alberdingh Thym, betreffende de instandhouding onzer Monumenten.

In diezelfde zitting zijn ingekomen twee uitvoerige verslagen van de Heeren Lulofs en Halbertsma over de verhandeling van den Heer Koenen, bevattende eene vergelijking van eenige beginselen van taalstudie bij Bilderdijk en Grimm, voorgedragen in de zitting van den 19den October ll., en waarvan in de *Leydsche Courant* van 24 November ll., een uittreksel is medegedeeld. Over het gebruik, dat van deze verslagen zal gemaakt worden, zal de Klasse in hare vergadering van den 8sten Maart raadplegen en besluiten, weshalve de korte inhoud en strekking dier rapporten later zullen vermeld worden.

Eindelijk werd nog in de vergadering van 8 Februarij door den Heer J. van Lennep verslag gedaan, van eene onuitgegevene verhandeling van den Heer W. Eekhoff, Stedelijk Archivarius te Leeuwarden, over het leven en de dichterlijke verdiensten van Jan Janszoon Starter, waarin enkele, tot hiertoe geheel onbekende bijzonderheden omtrent dezen dichter worden medegedeeld.

In de zitting van den 22sten Februarij las de Heer H. J. Koenen, een opstel over ons Nederduitsch Alphabet.

De spreker noemde het een zonderling verschijnsel, dat terwijl de Nederlandsche spraakleer nu zoolang reeds, en in de laatste halve eeuw met bijzonderen ijver en algemeener dan voorheen, is beoefend geworden, wij eigenlijk nog niet weten hoe vele letters ons alphabet bevat?

Om dit in het oog te doen vallen, behoefde hij zich slechts tot de twee laatst uitgekomen spraakkunsten te bepalen, die van Dr. Brill, welke dan onze taal 22, en die van G. C. Muller, welke haar 26 letters toekent. Zou men het niet hoogst bevreemdend vinden, wanneer een legerhoofd niet regt wist, hoe vele krijgslieden hij in zijne dienst heeft, of een handwerksman, welke de gereedschappen zijn, waarover hij kan beschikken?

De Heer Koenen had zich daarom voorgenomen om, op gronden van historische taalkunde, de vraag te beantwoorden, uit welke bestanddeelen ons Nederduitsch alphabet is zamengesteld, en inzonderheid of de vier letters C, Q, X en Y, waarover het verschil eigenlijk bestaat, daartoe al dan niet behooren?

Na over den oorsprong en de volmaking van het Grieksche en Latijnsche alphabet gehandeld en aangetoond te hebben, dat het onze van Romeinschen oorsprong is en dat onze voorouders geen ander letterschrift voor hun Nederduitsch hebben gekend dan dat der Romeinen, ging de Heer Koenen van dit historisch feit uit bij de beantwoording der vraag, of uit dat aloude A, B, C, de vier genoemde letters behooren verbannen te worden. Het denkbeeld, dat dit zoude moeten geschieden, is van vrij late dagteekening.

Terwijl onze taal reeds bijna duizend jaar met het Romeinsche alphabet is geschreven geworden, is het op verre na nog geen twee eeuwen geleden, dat men op het denkbeeld is gekomen om de vier bewuste letters, als van Griekschen en Romeinschen oorsprong, en dus kwalijk passende aan het eigenaardig karakter onzer moedertaal, geheel en al ter zijde te stellen.

Daar intusschen ons geheele letterstelsel van de Romeinen afkomt, is de hierin gemaakte onderscheiding geheel denkbeeldig; en men zou, wanneer het op bezuinigingen aankwam, ruim zoo goed de letter *Z* uit ons alphabet kunnen uitstooten als een der vier andere. Immers voor ruim twee eeuwen was die letter bij ons meestal nog buiten gebruik.

De letters C, Q, X en Y hadden in den besten tijd onzer taal in Nederland het onbetwiste burgerregt. De *C* verving altijd de *K* voor de klinkers *a*, *o* en *u*, en werd steeds geacht de *k* als sluitletter te moeten versterken.

De woorden *kwaal*, *kwellen* enz., werden door Halma en anderen zijner tijdgenooten nog altoos met *qu* geschreven. In de woorden *flux*, *strax*, en andere soortgelijke werd de *x* in de plaats van *ks* gebezigd.

Ook de *y* is van ouds in ons alphabet opgenomen. In vele eigen namen kunnen deze letters ook niet gemist of vervangen worden, en de eigennamen behooren wel degelijk tot de taal, al zijn zij dan ook, als zoovele andere woorden, oorspronkelijk uit den vreemde tot ons overgekomen. Zoolang wij onze *accijnsen* niet zullen kunnen afschaffen, mogen wij de *c*, die er onafscheidelijk van is, ook wel behouden. — *Cats*, *de Clercq*, *Ypey* zullen altijd Vaderlandsche namen blijven; en wij zullen steeds van *Luxemburg* en *Texelsche* schapen blijven spreken.

Hierbij komt nog het voorbeeld onzer stamverwante naburen, de Duitschers, Engelschen en Franschen, 't welk ons dringen moet om de vier bewuste letters in ons alphabet te behouden; en dat te meer, daar de letters, zoowel in het dagelijksch gebruik als in de hoogere rekenkunde, bovendien als getalmerken en onderscheidingsteekenen gelden. Wij behooren ons derhalve te houden aan het alphabet, dat in onze letterkundige geschiedenis gegrond en aan onze taal sinds eeuwen eigen was, en dat ons nog gemeen is met onze taalverwante stamgenooten, zonder daaruit willekeurig eenige letters te verbannen, enkel omdat zij heden ten dage in de meeste Nederduitsche woorden of niet of spaarzaam meer voorkomen en daaruit des noods zouden kunnen weggeworpen worden.

Na bekomene vergunning van den Heer Koenen, heeft de Klasse, ingevolge de bepalingen van haar reglement, eene Commissie benoemd, bestaande uit de leden J. van Lennep, I. da Costa en B. ter Haar om deze verhandeling te onderzoeken en daarop te dienen van berigt.

In diezelfde vergadering werd door den Heer N. Beets, correspondent der Klasse, een dichtstuk voorgedragen, ten onderwerp hebbende: *'s Heilands koninklijke intogt in Jerusalem.*

Bij den Ondergeteekende zijn sedert de laatste vermelding in de Courant van den 26sten nog ontvangen, voor de Weduwen en Weezen te Maassluis, van B. *f* 3.—, en van eenige Studenten *f* 61.50, te zamen *f* 64.50.

Leyden, 29 *Maart* 1849. J. H. SCHOLTEN.

De Commissie voor de Tentoonstelling van Voortbrengselen van Nijverheid voor de provinciën Zuid- en Noord-Holland, te Delft in de maand Julij aanstaande te houden, brengt bij deze, naar aanleiding van het slot van art. 12 van het Programma voor gemelde Tentoonstelling, ter kennis van de belanghebbenden, dat de respective besturen der ondernemingen van vervoer, hier onder opgenoemd, welwillend hebben aangenomen, de Goederen, welke naar de Tentoonstelling te Delft zullen worden gezonden, en van daar na afloop zullen worden teruggezonden, **kosteloos** te doen vervoeren op de navolgende voorwaarden:

1°. dat de goederen buiten kosten der ondernemingen aan de plaatsen van vertrek der middelen van vervoer zullen gebragt, en evenzoo van de plaatsen van aankomst zullen afgehaald worden;

2°. dat deze goederen, zoo op de plaatsen van vertrek als gedurende het transport, bij wegraken of beschadigen, geheel buiten risico of verantwoording der ondernemingen zullen zijn;

3°. dat al de te verzenden voorwerpen zullen voorzien zijn van een bewijs dat dezelve werkelijk voor de Tentoonstelling bestemd zijn of van dezelve zijn teruggezonden.

NB. Als bewijs zal gelden: voor de inzending het adres: *Aan de Commissie voor de Tentoonstelling te Delft*, door den inzender geteekend, — en voor de terugzending, het adres aan den inzender, met de kennelijke woorden: *Van de Tentoonstelling te Delft*, door den Secretaris der Commissie geteekend.

4°. dat de tijd van transport geheel ter convenientie van de besturen der ondernemingen zal zijn;

5°. dat er een datum zal worden gesteld, waarna het bedoelde vrije transport zal ophouden.

De bovenbedoelde ondernemingen zijn de navolgende:

1°. de Hollandsche IJzeren-Spoorweg-maatschappij te Amsterdam;

2°. de Rijn-Spoorweg-maatschappij te Amsterdam;

3°. de Rhijn- en IJssel-Stoomboot-maatschappij te Zwolle;

4°. de Nederlandsche Stoomboot-maatschappij te Rotterdam;

5°. de eigenaar der Stoombooten *de Maas* en *de Louisa*, van Rotterdam op Venlo.

's Gravenhage, den 14den Maart 1849.

De Voorzitter der voornoemde Commissie,
A. L. VAN HETEREN GEVERS.

207de Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

1ste Trekking.	No. 4324 een prijs van ƒ 50,000. Nos. 1429 en 7515, ieder een prijs van ƒ 1000.
2de »	Geene.
3de »	Nos. 1786, 10223 en 11464, ieder een prijs van ƒ 1000.
4de »	Nos. 10099 en 19818, ieder een prijs van ƒ 1000.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed alhier JONKVROUW JOHANNA ELISABETH MOENS.
LEYDEN, 26 Maart 1849.

De Ondergeteekenden betuigen hunnen opregten dank voor de menigvuldige bewijzen van hartelijke belangstelling en genegenheid, welke zij, bij hunne **Vijftig-jarige Echtverbindtenis**, ontvangen mogten, en bevelen zich verder in dezelve aan.

M. SIEGENBEEK.
G. SIEGENBEEK. — TIEBOEL.

Mr. D. TIEBOEL SIEGENBEEK betuigt, mede namens zijne Echtgenoote, zijnen opregten dank, voor de menigvuldige blijken van belangstelling hun dezer dagen betoond.

Voor de blijken van deelneming in het afsterven van hun geliefd Klein-Dochtertje, betuigen bij dezen hunnen dank

Mr. J. F. C. MOLTZER.
D. H. L. MOLTZER. — MULLER.

Al degenen die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen JOHANNES CORNELIS LEIP, gewoond hebbende en overleden onder *Soeterwoude*, gelieven daarvan **opgave of betaling** te doen vóór den 1sten Mei 1849, ten Kantore van den Notaris P. MULLER, te *Leyden*.

De Commissie tot de Winkelkaartjes uit het Departement *tot Nut van 't Algemeen* alhier, maakt de Ingezetenen indachtig, dat de genoemde **Winkelkaartjes** met den laatsten dezer maand vervallen zijn, en ingevolge het door dat Departement vastgestelde Reglement, na dien dag niet meer op eenigerlei wijze kunnen worden verwisseld.

Voorts berigt zij, dat van 1 April het geheele jaar door, de **Winkelkaartjes** bij elk der Leden der Commissie te verkrijgen zijn.

Leyden, 28 *Maart* 1849.

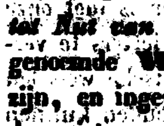

De Commissie van Landbouw in de Provincie *Zuid-Holland*, maakt hiermede bekend, dat de Premie- of Vergelijkende Keur der **beste Springhengsten**, vroeger door haar bepaald op den 4den April aanstaande, te *Rotterdam*, des middags ten 12 ure, *op dien dag geen voortgang kan hebben*, doch dat die Keur alsnu zal worden gehouden op den daaraanvolgenden Woensdag, den 11den April, ter zelfder plaatse en ure.

De Commissie van Landbouw voornoemd,
G. L. H. HOOFT,
President.

's Gravenhage,
28 *Maart* 1849.

Aan de HOUDERS VAN AANDEELEN in het Fonds van den ***Katwijksche Straatweg*** wordt kennis gegeven, dat, in de Vergadering van Deelhebbers, gehouden den 23sten Maart 1849, is uitgeloot het **Aandeel No. 7**, en voorts de **Uitdeeling** op ieder der Intrest-Bewijzen, verschienen den 1sten April 1849, is bepaald op *Twintig Gulden*, zullende de Betaling van Aflossing en Uitdeeling, na gezegden verschijntijd, geschieden ten Kantore van den Penningmeester A. LIBRECHT LEZWIJN, te *Leyden*.

Lees met Attentie!

F. J. SCHIMMEL, *Boek- en Papierhandelaar te Leyden*, op de Breedestraat bij het Stadhuis Wijk IV No. 225, heeft de eer zijne geëerde Stadgenooten en Begunstigers te verwittigen, dat hij zijne Artikelen van **Bureau-, Kantoor-, School- en Schrijfbehoeften**, tot nog veel lager prijzen heeft genoteerd dan vroeger, en belooft bij deze niets onbeproefd te zullen laten goede en deugdelijke Artikelen te leveren, om zich hierdoor het vertrouwen, dat hij al eenige jaren genoten heeft, meer en meer waardig te maken.

Prijs-Couranten zijn van heden af voor een ieder verkrijgbaar.

Eene erge Huidziekte door de Holloway's Zalf genezen.

De Heer HITCHING, [illegible] Arbour Square Com[illegible] die vele jaren in [illegible] geweest was, had sedert 7 jaren een hardnekkige huidziekte, die veel overeenkomst met lepra had; sints zijne komst in Europa, bezocht hij de meest beroemde badplaatsen in Duitschland, en gebruikte bovendien zoowel te huis als op reis alle andere soorten van geneesmiddelen, zonder hij het een of ander eenige beterschap te ondervinden. Ten laatste gebruikte hij de *Holloway's Pillen en Zalf*, welke hem spoedig herstelden. — Alle soorten van huidvlekken, scrophuleuze uitslag, dauwworm enz., al zijn dezelve jaren oud, worden eveneens door deze middelen weggenomen.

Te bekomen te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement*, en te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 28 MAART.

			Laagst.koers.	Hoogst.koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$48\frac{1}{4}$	$48\frac{5}{8}$	$48\frac{1}{2}$
Dito Certificaten	» 3	»	$57\frac{1}{4}$	$57\frac{3}{8}$	$57\frac{3}{8}$
Dito dito	» 4	»	$76\frac{5}{8}$	$76\frac{3}{4}$	$76\frac{5}{8}$
O. I. Leening	» 4	»	75	$75\frac{1}{2}$	
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$	»			
Handel-Maatschappij	» $4\frac{1}{2}$	»			
Haarlemmermeer	» $4\frac{1}{2}$	»			
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	$79\frac{1}{2}$		
Aand. Holl. Spoorweg Maats.					
BELGIE, Certificaten	» $2\frac{1}{2}$	»			
Dito dito	» $2\frac{1}{2}$	»			
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$	»	$41\frac{11}{16}$	$41\frac{13}{16}$	
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	» 5	»	$10\frac{5}{16}$		
Dito dito Onbep. Stukken	» 5	»	$9\frac{5}{16}$	$9\frac{1}{2}$	
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	$21\frac{3}{8}$		
Coupons Ardoins			$7\frac{11}{16}$	$8\frac{1}{16}$	
PORTUGAL, te Londen	» 5	»	$28\frac{3}{8}$	$28\frac{3}{4}$	$28\frac{1}{2}$
Dito dito	» 4	»	$29\frac{1}{4}$	$29\frac{15}{16}$	$29\frac{1}{2}$
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	$101\frac{3}{8}$	$101\frac{5}{8}$	$101\frac{5}{8}$
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»			
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»			
Dito bij HOPE	» 4	»			
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	$81\frac{1}{2}$		
Certificaten te Hamburg	» 5	»			
Inschrijving in Assign.	» 6	»			
Certificaten van dito	» 6	»			
POLEN, Certificaten	» 4	»			
Dito Aandeelen met Loten	fl. 300	ƒ			
Dito dito	» 500	»	130		
PRUISSEN, Loten van 50 R.	»	»	176		
OOSTENRIJK, Oblig. Ween. Bank.	à 5	pCt.			
Idem	» 4	»			
Oblig. Metalliek	» 5	»	$69\frac{1}{8}$	$69\frac{1}{2}$	
Idem	» $2\frac{1}{2}$	»	$36\frac{3}{4}$	$36\frac{7}{8}$	
Aandeelen 28 Mei 1834	ƒ 500	ƒ			
Idem 1 April 1839	» 250	»			
NAPELS, Certif. bij LAM. & BOUW.	à 5	pCt.			
BRAZILIE,	» 5	»	82		
MEXICO,	» 5	»	$30\frac{1}{8}$	$30\frac{1}{2}$	$30\frac{3}{8}$
AMERIKA,	» 6	»			
Dito Bankactiën			$4\frac{1}{8}$	$4\frac{3}{16}$	
GRIEKENLAND,	» 5	»	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{9}{16}$	
VENEZUELA,	» $2\frac{1}{2}$	»			

Koers van het Geld:

Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto $2\frac{1}{2}$ pCt.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.

PROGRAMMA

VOOR DE

BEGRAFENIS VAN ZIJNE MAJESTEIT

WILLEM II,

KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.,

Op Woensdag den 4den April, des voormiddags ten half elf ure.

Eerste Afdeeling.

Vervoer van het Koninklijk Lijk van Tilburg naar Rotterdam.

1. Op Dingsdag den 3den April 1849, des ochtends ten zeven ure, zal het Koninklijk Lijk vervoerd worden uit Tilburg, op de volgende wijze:

a. Een escadron cavalerie, onder bevel van eenen Hoofd-Officier, tot opening van den trein;

b. Twee compagnien der dienstdoende Schutterij te Tilburg;

c. Een Ordonnans-Officier van Wijlen Zijne Majesteit, fungerende als Aide-Ceremoniemeester;

d. Een Hoffourier en twee Rijknechts te paard, dragende een zwart krip om den arm en zwarte handschoenen;

e. De twee Kamerdienaars en de Lakkeijen, die te Tilburg bij Hoogstdenzelve in dienst geweest zijn;

f. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen, waarin gezeten zijn twee Groot-Officieren van het Huis des Konings, zijnde: de Opper-Kamerheer Baron van Doorn van Westcapelle, en de Opper-Schenker Baron van den Bogaerde van Terbrugge;

g. De Lijkwagen, bespannen met vier paarden.

De Koninklijke Kroon, gehecht op een roodfluweelen kussen, benevens de epauletten, de sjerp en de twee sabels, die Hoogstdezelve in Spanje en te Waterloo, en in den Tiendaagsche Veldtogt gedragen heeft, zullen op het rouwkleed, dekkende de kist, geplaatst worden.

De kommanderende Officier van het regement, hetwelk tot geleide strekt, benevens de Regements-Adjudant rijden regts, en de Standaarddrager links van den Lijkwagen.

De dienstdoende Adjudanten van Wijlen Zijne Majesteit, de Grootmeester van het Huis van Hare Majesteit de Kogin-Weduwe, Baron van Tuyll van Serooskerken, benevens Hoogstdeszelfs gewone Geneesheer Professor Everard, mitsgaders de Officier van Gezondheid der 2de klasse van Hees en Doctor Maes (die de allereerste geneeskundige hulp hebben aangebragt en met gemelden Geneesheer Hoogstdenzelve zijn blijven behandelen), gaan regts en links van den Lijkwagen, terwijl twaalf Onder-Officieren van de Schutterij en Landmagt eene binnenrij, tusschen denzelve en de Adjudanten enz., uitmaken.

h. Het gewone Rijpaard van Wijlen Zijne Majesteit te Tilburg, geleid door Hoogstdeszelfs Ordonnans-Officier den 1sten Luitenant Graaf van Bylandt, bijgestaan door twee Rijknechts, te voet;

i. Eene rouwkoets, met twee paarden bespannen;

j. Eene rouwkoets, met twee paarden bespannen;

In deze twee koetsen zullen, ter hierna te noemen plaatse zitting nemen de Adjudanten, de Grootmeester en Professor Everard.

k. Twee escadrons cavalerie, onder bevel van eenen Hoofd-Officier, tot sluiting van den trein.

2. Het Stedelijk Bestuur van Tilburg zal den uittogt van het Lijk bijwonen op eene geschikte plaats buiten de Stad, alwaar de twee Compagnien Schutterij, de twee laatstvermelde Geneesheeren, en de twaalf Onder Officieren den trein verlaten zullen.

3. De klokken zullen te Tilburg geluid worden, van des ochtends ten half zeven ure, tot dat de trein het grondgebied van de Stad verlaten heeft; terwijl een Koninklijk saluut van 101 minuutschoten gedaan zal worden op het oogenblik, dat de kist op den Lijkwagen geplaatst wordt.

4. De trein zal den grooten weg naar Breda gedeeltelijk vervolgen, alsdan den straatweg langs het gewezen Kamp bij Rijen inslaan, en dan, door Oosterhout, zich naar Geertruidenberg begeven.

Wanneer de trein de Stad Oosterhout nadert, zullen de klokken aldaar geluid worden, tot dat dezelve geheel zal doorgetrokken zijn. De dienstdoende Schutterij zal onder de wapenen zijn, en de Militaire eerbewijzingen doen; terwijl het Stedelijk Bestuur, op eene geschikte plaats, den doortogt van het Koninklijke Lijk zal bijwonen.

5. Te Geertruidenberg zullen de Gouverneur der Provincie Noord-Brabant en de Kolonel waarnemende Provinciale Kommandant den trein plegtig ontvangen; het Stedelijk Bestuur voegt zich daarbij. Bij de aankomst van den trein zullen de klokken worden geluid, en van de wallen der vesting een Koninklijk saluut van 101 minuutschoten gegeven worden. De dienstdoende Schutterij en het Garnizoen zullen buiten de Stad, tot aan de plaats der inscheping, den weg bezetten met eene rij van weêrszijden.

6. Aldaar zal eene Stoomboot gereed liggen, waarop het Koninklijke Lijk onmiddelijk zal worden ingescheept, en overgevoerd naar Rotterdam; van dezelve zullen de vlag en de wimpel ter halver stok waaijen.

7. Te Rotterdam zal het Koninklijk Lijk, in naam des Konings, aan 's Rijks Werf plegtig ontvangen worden door den Vice-Admiraal en buitengewonen Adjudant Rijk, als Minister van Marine, en den Opper-Stalmeester Graaf van Rechteren, als Groot-Officier van 's Konings Huis; tot hetzelfde einde zullen aldaar tegenwoordig zijn de Gouverneur der Provincie Zuid-Holland, en de Generaal-Majoor, buitengewoon Adjudant des Konings, waarnemende Provinciale Kommandant. Dadelijk na de ontscheping wordt de kist overgebragt naar de groote zaal van dat gebouw, en geplaatst op de estrade van den Troon; de zaal zal zijn gedrapeerd, en verlicht met waskaarsen; terwijl de Rijkssieraden, benevens de Ridderorden, op tabouretten daaromheen zullen worden geplaatst.

De bewaring van het Koninklijk Lijk aldaar zal worden toevertrouwd aan den Opper-Kamerheer, en aan de dienstdoende Adjudanten van Wijlen Zijne Majesteit.

8. Bij het naderen der Stad zullen van 's Lands Schepen van Oorlog de vlaggen en de wimpels ter halver stok waaijen; de equipagien zullen in het want paraderen; gelijktijdig zal een Koninklijk saluut van 101 minuutschoten gedaan worden.

Tweede Afdeeling.

Vervoer van het Koninklijk Lijk van Rotterdam naar Delft.

1. Op den daaraanvolgenden dag, bestemd voor de plegtige begrafenis te Delft, zal het Koninklijk Lijk, des ochtends ten zeven ure, aan 's Rijks Werf worden gesteld op den Lijkwagen.

Op dat oogenblik zal een Koninklijk saluut van 101 minuutschoten gedaan worden.

2. De Lijkwagen zal bespannen zijn met acht paarden, behangen met rouwkleeden; elk paard zal geleid worden door eenen koetsier.

Op het rouwkleed, dekkende de kist, zullen geplaatst worden de epauletten, de sjerp, de twee sabels, en het hoofdtooisel, hetwelk wijlen Zijne Majesteit gewoon was te dragen bij plegtige gelegenheden.

3. De Lijkwagen, 's Rijks Werf verlatende, zal worden voorafgegaan door:

a. Eene Eerewacht te paard, zamengesteld uit Ingezetenen van Rotterdam, die het verlangen hebben te kennen gegeven om tot geleide te dienen;

b. Een escadron cavalerie, onder bevel van eenen Hoofd-Officier;

c. Een bataillon der dienstdoende Schutterij te Rotterdam, onder bevel van eenen Hoofd-Officier;

d. Eenen Ordonnans-Officier, fungerende als Aide-Ceremoniemeester, te paard;

e. Eenen Hoffourier en twee rijknechts te paard, dragende een zwart krip om den arm, en zwarte handschoenen;

f. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen, waarin gezeten zijn de Minister van Marine en de Opper-Stalmeester;

4. De Lijkwagen.

De kommanderende Officier van het regement, hetwelk tot geleide strekt, benevens de Regements-Adjudant rijden regts, en de Standaarddrager links van den Lijkwagen.

Dezelve wordt gevolgd door:

a. Eene rouwkoets met zes paarden bespannen, waarin gezeten zijn Zijne Majesteit de Koning, en Hunne Koninklijke Hoogheden de Prinsen;

b. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen, waarin gezeten zijn Hoogstderzelver Adjudanten van dienst;

c. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen, waarin gezeten zijn de Opper-Kamerheer en de Opper-Schenker des Konings, en de Grootmeester van H. M. de Koningin-Weduwe;

d. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen;

e. Eene rouwkoets met twee paarden bespannen;

In deze twee koetsen zullen gezeten zijn de dienstdoende Adjudanten van wijlen Zijne Majesteit, Professor Everard en de waarnemende Hofmaarschalk;

f. Een bataillon der dienstdoende Schutterij te Rotterdam, onder bevel van een Hoofd-Officier;

g. Drie escadrons cavalerie, onder bevel van een Hoofd-Officier;

5. De trein zal, buiten de Stad om, den kortsten weg volgen, om op den straatweg naar Delft te komen.

6. Het Stedelijk Bestuur van Rotterdam zal den uittogt van het Koninklijk Lijk bijwonen aan het einde van de Schiekade; aldaar zullen de Eerewacht en de twee bataillons Schutterij den trein verlaten.

Derde Afdeeling.

De plegtige begrafenis te Delft.

1. Het Koninklijk Lijk zal te Delft, buiten de Nieuwe Brug, ontvangen worden door den Kamerheer-Ceremoniemeester en door allen, die tot de plegtigen begrafenis-stoet behooren.

2. Tot dat einde zal men zich, des voormiddags ten half tien ure, verzamelen in de daartoe aan te wijzen gebouwen bij de genoemde Brug, alwaar de Officieren van 's Konings Huis zullen worden voorzien van de noodige lamfers, mantels en handschoenen; terwijl aan de Pages en aan de Officianten zal worden aangewezen, waar zij zich van het bovengenoemde kunnen voorzien.

3. Zoodra de Lijkwagen nadert, zal de begrafenis-stoet zich in de hierna op te geven orde vormen, en zich derwijze in beweging stellen dat de Lijkwagen zoo min mogelijk behoeft opgehouden te worden.

Op dat oogenblik zal een Koninklijk saluut van 101 minuutschoten gedaan worden.

4. De trein zal zijn zamengesteld, als volgt:

a. Het escadron cavalerie, hetwelk den Lijkwagen heeft begeleid uit Rotterdam;

b. Twee compagnien van de dienstdoende Schutterij te Delft, onder bevel van eenen Hoofd-Officier;

c. De Hoffourier en de twee Rijknechts, te paard;

d. De Ordonnans-Officieren van Wijlen Zijne Majesteit, fungerende als Aide-Ceremoniemeesters;

e. De Kamerheer-Cermoniemeester;

f. De Officianten van het Huis van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden. Hierbij voegen zich, op hun verzoek, eenige gepensionneerde Officianten der Hofhouding van Wijlen Z. M. Koning Willem Frederik Graaf van Nassau;

g. De Officianten van het Huis van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden;

h. De Officianten van het Huis van Hare Majesteit de Koningin-Weduwe;

i. De Officianten van het Huis van Z. M. den Koning;

j. De Officianten van het Huis van Wijlen Zijne Majesteit;

Allen, in diepen rouw, met lamfers aan de hoeden, en gaande twee aan twee, de jongste in rang vóóruit;

k. De Heraut van Wapenen van Nederland, te paard, voorafgegaan door den Wapendrager;

l. De Bibliothecaris van Wijlen Zijne Majesteit; en de Directeur van Hoogstdeszelfs domeinen in de omstreken van 's Gravenhage;

m. De Secretaris van Wijlen Zijne Majesteit; en de Secretaris van Z. M. den Koning;

n. De Secretaris van H. M. de Koningin; en de Secretaris van H. M. de Koningin-Weduwe;

o. De Thesaurier van het Huis des Konings; en de Staatsraad-Administrateur van Wijlen Zijner Majesteits particuliere domeinen;

p. De Staatsraad Directeur van het Kabinet des Konings, gevolgd door de Ambtenaren van hetzelve; en de Secretaris voor de Zaken van het Groot-Hertogdom Luxemburg, te 's Gravenhage;

q. De Kamerheeren van Z. M. den Konings, van H. M. de Koningin-Weduwe, en van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, gaande twee aan twee;

r. Twaalf Kamerheeren des Konings, gaande vier aan vier;

s. De waarnemende Hofmaarschalk; en de Intendant der Koninklijke Schouwburgen;

t. De Veldmaarschalk-Staf; gedragen door den Luitenant-Generaal Graaf de Perponcher;

u. Het Parade-Paard; geleid door den Generaal-Majoor Baron van Omphal, Stalmeester en buitengewonen Adjudant, bijgestaan door twee Rijknechts, en begeleid door twee Pages;

v. De militaire Orde van Maria Theresia, van Oostenrijk; gedragen door den Schout-bij-Nacht van den Bosch;

w. De militaire Orde van het Bad, en het militaire gouden Eereteeken voor bijgewoonde overwinningen, van Engeland; gedragen door den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Schuurman;

x. De Orden voor militaire Verdiensten, en van de Kroon, van Wurtemberg; gedragen door den Luitenant-Kolonel en buitengewonen Adjudant van der Ondermeulen, Kommandant der dienstdoende Schutterij te 's Gravenhage;

y. De Orde van den Zwarten Adelaar, van Pruissen; gedragen door den Vice-Admiraal Lucas;

z. De Orde van den Witten Valk, van Saksen-Weimar-Eisenach; gedragen door den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant de la Sarraz;

aa. De Orden van St. Andreas, van St. George en van St. Wladimir, van Rusland, gedragen door den Luitenant-Generaal Trip;

bb. De Militaire Willems-Orde, de Orde van den Nederlandschen Leeuw, het Metalen Kruis, de Gesp voor XXX jaren effectiven diensttijd als Officier, en de Luxemburgsche Orde van de Eiken Kroon, gedragen door den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Cochius;

Deze Decoratiën, benevens de na te melden Rijkssieraden, liggende op rood fluweelen kussens.

cc. De Heraut van Wapenen Luxemburg, te paard, voorafgegaan door den Wapendrager;

dd. De Koninklijke Kroon, gedragen door den Opper-Kamerheer, Baron van Doorn van Westcapelle;

ee. De Koninklijke Scepter; gedragen door den Opper-Schenker, Baron van den Bogaerde van Terbrugge,

ff. De Rijks-Appel; gedragen door den Opper-Stalmeester, Graaf van Rechteren;

gg. Het Rijks-Zwaard, ontbloot; gedragen door den Generaal der Infanterie Baron R. Fagel;

hh. De Standaard van het Koningrijk; gedragen door den Luitenant-Generaal Jonkheer Boreel;

ii. De dienstdoende Kamerheeren van wijlen Zijne Majesteit, gaande naast elkander;

jj. Een Onder-Stalmeester, en vier Pages, te paard;

kk. De Lijkwagen;

Elk der paarden wordt geleid door eenen Page, bijgestaan door eenen Koetsier.

De slippen van het rouwkleed worden gedragen door:

1°. Den Generaal-Majoor en buitengewonen Adjudant Graaf Du Monceau;

2°. Den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Graaf de Crucquenbourg;

3°. Den Gewonen Geneesheer Professor Everard;

4°. Den Grootmeester Baron van Tuyll van Serooskerken;

5°. Den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Van Hooff;

6°. Den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Graaf van Limburg Stirum.

Als dragers van het Koninklijk Lijk, gaan de dienstdoende Adjudanten van wijlen Zijne Majesteit *regts* van den Lijkwagen, en *links* de overige buitengewone Adjudanten, de Adjudanten van Z. M. den Koning en van HH. KK. HH. de Prinsen, alsmede zij, die eenige militaire betrekking bij het Koninklijke Huis bekleeden, of vroeger bekleed hebben, benevens de Inspecteur-Generaal van de Geneeskundige dienst der Zee- en Landmagt. Zij worden bijgestaan door vier en twintig Onder-Officieren van de Schutterij en van de Zee- en Landmagt (waaronder de Sergeant der Grenadiers, veeljarig Ordonnans bij wijlen Zijne Majesteit), die regts en links onmiddelijk naast den Lijkwagen gaan.

ll. Zijne Majesteit de Koning, vergezeld van Hunne Koninklijke Hoogheden de Prinsen.

De slepen van Hoogstderzelver rouwmantels worden gedragen door Pages.

mm. De Vlag-Officieren en Generaals, mitsgaders — ten einde de Zeemagt en alle wapenen der Landmagt te vertegenwoordigen bij de plegtige ter-aarde-bestelling van hunnen te vroeg ontslapen Opperbevelhebber — de Kapiteins ter Zee en de Kommandant van het Corps Mariniers, de Kommandanten van al de Stedelijke Schutterijen, en de Chefs van al de Corpsen van het Leger; gaande zes aan zes;

nn. Vier en twintig Kamerheeren des Konings, gaande twee aan twee;

oo. Eenige Kunstschilders te 's Gravenhage, die verzocht hebben de laatste eer te bewijzen aan den Koninklijken Beschermer van Kunsten en Wetenschappen;

pp. Ingezetenen van 's Gravenhage, die de gunst verzocht hebben om hunnen Koninklijken Weldoener grafwaarts te geleiden;

qq. De Onder-Officieren der dienstdoende Schutterij te 's Gravenhage, die, niet in het gelid kunnende treden, verzocht hebben om den begrafenis-stoet afzonderlijk te volgen;

rr. Gewezen Schutters van de toenmalige mobiele 's Gravenhaagsche Schutterij, allen versierd met het Metalen Kruis, die de gunst gevraagd hebben om de laatste eer te bewijzen aan hunnen Kolonel-Generaal en aanvoerder in den Tiendaagschen Veldtogt;

De onder de letters *oo*, *pp*, *qq* en *rr* vermelde personen verlaten den trein aan den ingang der Kerk, en gaan alzoo *niet* mede naar binnen;

ss. Een bataillon der dienstdoende Schutterij te 's Gravenhage, onder bevel van eenen Hoofd Officier;

tt. Een bataillon Grenadiers, van het regement Grenadiers en Jagers, onder bevel van eenen Hoofd-Officier;

uu. De drie escadrons cavalerie, die almede uit Rotterdam Konings Lijk begeleid hebben.

5. De trein zal den volgenden weg gaan:

Over de Nieuwe Brug, langs de westzijde van het Oud-Delft tot aan de Nieuwstraat, achter het Stadhuis, langs de zuidzijde, voorbij de Hoofdwacht, naar de Nieuwe Kerk.

6. De Predikanten en de Kerkvoogden van de Hervormde gemeente te Delft, en de Hofkapelaan, bevinden zich in de Kerk tot het ontvangen van den begrafenis-stoet.

7. De Officianten zullen zich aldaar, in twee rijen rangschikken, de jongsten aan de kerkdeur, en zoo wijders naar het koor toe; de Kamerheeren vervolgen deze beide rijen tot aan het graf; makende dus twee rijen uit, tusschen welke het Koninklijk Lijk doorgaan zal.

8. De Herauten van Wapenen plaatsen zich, met hunne Wapendragers, regts en links aan den ingang van het graf.

9. De dragers der Ridderorden en van de Rijks-Sieraden plaatsen zich om het graf henen.

10. Het Koninklijke Lijk wordt aan den ingang der kerk op eene lijkbaar gesteld, en tot aan het graf gedragen door vier en twintig Officieren van het garnizoen te 's Gravenhage, onderling door het lot daartoe bestemd, die deze bijzondere onderscheiding hebben verzocht. Vervolgens worden, op eenen wenk van den Kamerheer-Ceremoniemeester, de versierselen van het rouwkleed afgenomen en overhandigd aan den waarnemenden Hofmaarschalk, die dezelve ter voorloopige bewaring overgeeft aan den Luitenant-Generaal en buitengewonen Adjudant Graaf de Crucquenbourg. Na den afloop der plegtigheid, neemt de waarnemende Hofmaarschalk de Ridderorden en Rijks-Sieraden onder zijne bewaring.

11. Daarna wordt de kist ontdaan van het rouwkleed, en in het graf nedergelaten.

12. De kist zal alsdan, met het groote zegel van het Rijk, verzegeld worden door den Minister van Justitie. Daarbij zullen, behalve de Kamerheer-Ceremoniemeester, ook nog tegenwoordig zijn de Opper-Kamerheer, de Opper-Schenker, en de buitengewone Adjudanten Luitenant-Generaal van Hooff en Generaal-Majoor Du Monceau.

13. Na den afloop der verzegeling zal de lijkbaar, met het rouwkleed daarover, boven den ingang van den grafkelder gesteld worden; waarna de Heraut van Wapenen Nederland met luider stem aankondigen zal: dat de plegtige ter-aarde-bestelling van het stoffelijk overblijfsel van *Zijne Majesteit Willem II, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,* volbragt is.

14. Zijne Majesteit en de Prinsen zullen daarna de kerk verlaten; ten welken einde de voor Hoogstdezelve bestemde koetsen gereed zullen staan aan den ingang der kerk.

Vierde Afdeeling.

Algemeene verordeningen.

1. Het is de uitdrukkelijke begeerte van Zijne Majesteit den Koning, dat al de in dit Progamma vermelde personen zich stiptelijk daarnaar gedragen, en dat allen blijven op de voor elk hunner aangewezen plaats en in de voorgeschreven orde van den trein, met getrouwe inachtneming vooral ook van de benoodigde tusschenruimten in den plegtigen optogt.

De Aide-Ceremoniemeesters zijn met de uitvoering daarvan bijzonder belast, en zullen deswege van bepaalde orders voorzien worden door den Kamerheer-Ceremoniemeester, die met het oppertoezigt over den geregelden gang dezer plegtigheid belast is.

2. Niemand hoegenaamd, buiten de in het Programma opgenoemde personen en zij, wier ambt of beroep hen daartoe magtigt, zal vóór noch na de plegtigheid, onder welk voorwendsel ook, binnen de Kerk mogen toegelaten worden. De Commissaris van den Koninklijken Grafkelder wordt verantwoordelijk gesteld voor, en belast met de uitvoering van deze onvoorwaardelijke bepaling; te dien einde zal hij de militaire magt te zijner beschikking hebben. Hij zal almede zorg dragen, dat de Grafkelder tijdig geopend zij, en, onmiddelijk na de begrafenis wederom gesloten worde, zonder iemand daarin toe te laten.

3. Het te Delft in garnizoen liggende bataillon Jagers van het regement Grenadiers en Jagers, zal de Eerewacht bezetten aan de Kerkdeur en bij het Graf zelf.

4. Tot het bijwonen van deze plegtige ter-aarde-bestelling zullen van wege Z. M. den Koning uitgenoodigd en in de Kerk, door de Aide-Ceremoniemeesters, naar de voor hen bestemde plaatsen geleid worden:

- de Leden van het Corps Diplomatique, residerende alhier;
- de Voorzitters van de beide Kamers der Staten-Generaal;
- de Ministers, Hoofden van Ministeriele Departementen;
- de Ministers van Staat, en de Kanselier en de Grootkruisen der Orden;
- het Voorzittende Lid van den Raad van State;
- de President van den Hoogen Raad der Nederlanden;
- de President van de Algemeene Rekenkamer;
- de President van den Hoogen Raad van Adel;
- de Gouverneur der provincie Zuid-Holland,
- de Burgemeester der Koninklijke Residentie;
- de Officier van Gezondheid der 2de klasse van Hees en Doctor Maes, te Tilburg;
- en de Officier van de dienstdoende Schutterij te Tilburg, die de Eerewacht aldaar gecommandeerd heeft op den dag van het overlijden van Zijne Majesteit.

5. De dienstdoende Schutterij te Delft en het garnizoen van Delft en 's Gravenhage zullen de straten, langs welke de trein doortrekt, bezetten met ééne rij aan weêrszijden; terwijl piketten cavalerie, langs den weg en in de straten, zullen medewerken tot het bewaren der goede orde.

Dien dag zullen al de troepen onder de bevelen staan van den Generaal-Majoor en buitengewonen Adjudant, Jonkh. van Spengler, Kommandant der Reserve-Brigade, en waarnemende Provincialen Kommandant van Zuid-Holland.

6. De Plaatselijke Besturen van Rotterdam, Overschie en Delft zullen de noodige maatregelen nemen, dat de straten en plaatsen, welke de trein doortrekken moet, mitsgaders de groote weg tusschen genoemde plaatsen vrij en onbelemmerd blijven.

7. Burgemeester en Assessoren van Overschie zullen op eene geschikte plaats binnen die Gemeente den doortogt, en Burgemeester en Wethouders van Delft aan de Nieuwe Brug de aankomst van het Koninklijke Lijk bijwonen.

8. Al de klokken zullen geluid worden: te Rotterdam, van des ochtends ten half zeven ure tot het oogenblik, dat de trein aan het einde der Schiekade zal genaderd zijn; te Overschie, gedurende den doortogt door de Gemeente; en te Delft en te 's Gravenhage, zoodra de begrafenisstoet zich aan de Nieuwe Brug in beweging stelt, tot aan den afloop der plegtigheid.

9. Op den dag der plegtige begrafenis zal de Koninklijke vlag ter halver stok geheschen worden op den toren van wijlen Zijner Majesteits Paleis te 's Gravenhage.

10. De Officieren van het Huis des Konings, en de Staatsambtenaren zijn in groot kostuum, met zwarte pantalons; de Militaire Officieren zijn in groote tenue, in den rouw volgens de dienaangaande voor het leger bestaande bepalingen, en, voor deze plegtigheid, met zwarte handschoenen.

's Gravenhage, den 28sten Maart 1849.

De Kamerheer-Ceremoniemeester,

BARON A. C. SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

Op last des Konings maakt de Kamerheer-Ceremoniemeester bekend, dat Zijne Majesteit goedgevonden heeft de drie navolgende wijzigingen of aanvullingen te bevelen in het reeds uitgevaardigde Programma voor de begrafenis van Wijlen Z. M. WILLEM II, en hierin bestaande:

1°. Dat de Minister van Marine, Vice-Admiraal Rijk, voor het geval dat de Luitenant-Generaal Graaf van Limburg Stirum niet mogt kunnen tegenwoordig zijn bij de plegtigheid, dezen laatste zal vervangen als drager der slippen van het rouwkleed; doch dat, in het tegenovergestelde geval, hij Minister van Marine gedurende den plegtigen optogt te Delft den Koninklijken Lijkwagen ter regter zijde begeleiden zal.

2°. Dat een honderdtal uit den deftigen burgerstand van 's Gravenhage, die het allereerst verzocht hadden om het Koninklijke Lijk te begeleiden, doch wier daartoe strekkend verzoekschrift in het ongereede is geraakt, in den begrafenis-stoet afzonderlijk zullen worden opgenomen tusschen de letters *nn* en *oo*, en alzoo onmiddellijk *na* de vier en twintig Kamerheeren des Konings, vier aan vier, gaan; — zullende ook zij den trein verlaten aan den ingang der kerk, en dus *niet* mede naar binnen gaan.

3°. Dat de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie, de Heer Müller, als moetende tegenwoordig zijn bij de verzegeling der Koninklijke Lijkkist, overal in de Kerk en in den Koninklijken Grafkelder volgen zal den Minister van Justitie.

's Gravenhage, den 29sten Maart 1849.

De Kamerheer-Ceremoniemeester,

BARON A. C. SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.